

Muistoja Leuvenistä

Keskikesällä Suomesta ei viitsisi lähteä ollenkaan mihinkään, mutta viime heinäkuussa menin viikoksi Leuveniin kognitiivisen kielentutkimuksen kongressiin. Leuven on Belgiassa lähellä Brysseliä. Kongressissa oli muutama sata osallistujaa.

Kognitiivista kielentutkimusta on sanottu alana »löyhäksi yhteenliittymäksi», ja siltä se Leuvenissä näytti ja kuulostikin. Yksi puhui Whorfista, toinen ei ollut löytänyt älyä ranskan subjunktiivista ja kokeili nyt kognitiivista kielioppia, kolmas pohti prepositioiden merkitysverkkojen psykologisia implikaatioita. Kokoavimpana voimana oli generatiivisti Newmeyerin esitelmä, sillä hänen kanssaan oltiin laajasti eri mieltä. Newmeyerin aiheena oli etsiä yhtäläisyyksiä generatiivisen ja kognitiivisen kielentutkimuksen väliltä.

Kuuluisia yleisesitelmöitsijöitä olivat George Lakoff, Erica Garcia, Bernd Heine, Leonard Talmy, Joan Bybee, Douglas Medin, Dedre Gentner, Ronald Langacker ja René Dirven sekä Frederick Newmeyer, jonka esitelmä muutettiin tavallisesta yleisesitelmäksi kiinnostuneen yleisön pyynnöstä. Yleisesitelmien lisäksi oli viidessä päi-

vässä ja viidessä sektiossa melkein sata puolen tunnin esitelmää.

Alan tunnetuimmat nimet George Lakoff ja Ronald Langacker näyttivät tutkijoina olevan menossa eri suuntiin. Langacker oli kongressin suosituin hahmo sillä perusteella, että häneen viitattiin useimmissa ainakin minun kuulemissani esitelmissä, ja hänen harvoja kommenttejaan kuunneltiin korvat höröllä. Hänen esitelmänsä oli kunnollista kielentutkimuksen teoriaa. Sen nimi oli »Transparency», ja siinä puhuttiin muun muassa nostosta, subjekteista ja objekteista.

Lakoffista taas on tullut kulttuurin tutkija, hänen esitelmänsä nimi oli nimittäin »Cognitive Cultural Theory». Hän puhui moraalien käsitteistä, byrokraatiasta, feminismitä, asenteista seksuaaliseen häirintään, peliteorian soveltamisesta kansainvälisiin suhteisiin jne. Analyysivälineenä hänellä oli metafora. Toivottavasti Langackerin ja Lakoffin edustamat suuntaukset eivät etäänny toisistaan niin, ettei kaikelaista muutakin kielentutkimuksen välineistöä voitaisi käyttää kehitymässä olevassa »kognitiivisessa kulttuuriteoriassa».

Meitä suomalaisia Leuvenissä oli kolme. Yksi heistä, kokenut kongressihai Tuija Virtanen kertoi minulle, että yleensä suomalaisia näkyy kansainvälisissä kongresseissa enemmän. Tämän hengeltään mitä myönteisimmän ja innostuneimman kongressin olisi kokemuksena suonut useammalle. Toisaalta minulla oli hauskaa, kun sain kahvipöydässä esiintyä suverenina suomen kielen asiantuntijana.

Leuvenin kongressi oli kolmas ICLA:n eli International Cognitive Linguistics Associationin järjestämä. Seuraava on 1995, Albuquerqueassa, New Mexicossa. »Mitä aiot tehdä sitten, kun kognitiivinen kielentutkimus on poissa muodista?», minulta kysyttiin. Kysyjät Megumi ja Isao Higashimori arvelivat, että kenties noin 15 vuoden päästä tulee jokin uusi yhtä suosittu suuntaus. Kielentutkimuksen uudetkin muodit taitavat tätä nykyä vain olla paluuta johonkin vanhaan.

ILONA HERLIN